

Антощук Андрій Олександрович,

т.в.о. завідувача кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент,

Горюшкіна Анастасія Ігорівна,

студент 2 КМ 2-А групи № 4

Національної академії внутрішніх справ

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ДОКАЗУВАННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ В УМОВАХ ВІЙНИ

Докази це основа будь якого обвинувачення у вчиненні кримінально-протиправних дій та (або ж) спростуванні даних звинувачень. В реаліях війни нерідко на просторах інтернету можна зустріти спотворену інформацію щодо тієї чи іншої події, а тому задля уникнення конфлікту поглядів необхідно мати належно перевірені та зафіксовані докази.

Відповідно до ст. 84 КПК України доказами в кримінальному провадженні є фактичні дані, отримані у передбаченому цим Кодексом порядку, на підставі яких слідчий, прокурор, слідчий суддя і суд встановлюють наявність чи відсутність фактів та обставин, що мають значення для кримінального провадження та підлягають доказуванню [1]. Однак, в період діє воєнного стану деяких змін зазнала процедура доказування.

На це звертають увагу і науковці, так Гловюк І.В. та Тетерятник Г.К. зазначають про наявність спеціального предмету доказування у категоріях проваджень щодо воєнних злочинів, специфіка якого обумовлена, по-перше, особливостями кваліфікації, яка є нестандартною, з урахуванням побудови ст. 438 КК України, яка відсилає до норм міжнародних договорів та включає широке коло діянь, які можуть бути віднесені до воєнних злочинів виключно за доведеності контекстуальних обставин. По-друге, необхідність встановлення контекстуальних обставин кримінального правопорушення, які знаходяться у причинно-наслідковому зв'язку з іншими елементами предмету доказування, впливає на особливості здійснення самого доказування [2, с. 397].

Якщо говорити предметно, то зокрема дещо змінились критерії оцінки доказів на їх допустимість та внесено зміни щодо процедури документування проведених слідчих (розшукових) дій в умовах воєнного стану. Так, під час проведення досудового розслідування у разі неможливості явки захисника для участі у процесуальних діях

дізнавач, слідчий, прокурор може забезпечити дистанційну участь захисника із застосуванням технічних засобів (відео-, аудіо-зв'язку) [2]. Данна правова новела водночас як спростувала проведення процесуальних дій і в ту ж чергу ускладнила, адже поза увагою законодавця залишився той факт, що у випадку дистанційної участі захисника підозрюваний, обвинувачений не мають можливості поспілкуватися конфіденційно із своїм адвокатом, чим порушуються не тільки права особи що притягається до кримінальної відповідальності, а й постає питання захищеності адвокатської таємниці, не кажучи про те, що захисник в повній мірі не має можливості пересвідчитися у невикористанні працівниками правоохоронних підрозділів, фізичного впливу на особі.

Ніхто не відміняв загальноприйнятї та регламентованї правила людяностї та поваги до честї і гідностї людини, а тому в наш час всї процесуальнї дїї мають бути проведенї з мїнїмальним порушенням прав і свобод людини.

Наступний аспектом є те, що одним з джерел доказування є свідчення. Процесуальний закон визначає, що суд може обґрунтовувати свої висновки лише на свідченнях, які він безпосередньо сприймав під час судового засідання, або отриманих у порядку, передбаченому статтею 225 Кодексу [3]. Загальна норма мїстить у собі пряму заборону на використання у якостї доказів свідчень, що були наданї під час досудового розслїдування. В свою чергу в умовах особливого стану суду, у виключних випадках, дозволяється використовувати у якостї доказів свідчення, якщо хїд і результати такого допиту фїксувалися за допомогою доступних технічних засобів відео-фїксацїї. Також у якостї доказу можуть бути використанї показання підозрюваного, які були відібранї на стадїї досудового розслїдування, якщо під час такого допиту буд присутній захисник та хїд і результати проведення допиту фїксувалися за допомогою доступних технічних засобів відео-фїксацїї. Проте, вважаємо, що КПК України потрїбно доповнити нормою, яка би чїтко визначала, які випадки є виключними.

Актуальнїсть врегулювання питань в системї доказування досї існує, тим паче все бїльше аспектів впливають на оновлення норм в чинному законодавствї.

Список використаної літератури

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10, № 11–12, № 13. Ст. 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
2. Гловюк І.В. та Тетерятник Г.К. Контекстуальні елементи у провадженнях щодо воєнних злочинів: предмет доказування Sui

Generis. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 6. 2022. С. 394-398. URL : http://www.lsej.org.ua/6_2022/87.pdf

3. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення порядку здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану : Закон України від 14 квіт. 2022 р. № 2201-IX. *Верховна Рада України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2201-20#Text>

Барта Лілія Артурівна;

Санченко Анна Миколаївна,

студентки III курсу факультету адвокатури
та антикорупційної діяльності

Національного університету «Одеська
юридична академія»

Науковий керівник:

Волошина Владлена Костянтинівна,

викладач кафедри кримінального процесу,
детективної та оперативно-розшукової
діяльності, кандидат юридичних наук

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ЗА УЧАСТЮ НЕПОВНОЛІТНІХ

Кримінальний процесуальний кодекс України визначає порядок кримінального провадження щодо неповнолітніх у гл.38. Особливість проведення слідчих (розшукових) дій за участю неповнолітньої особи пояснюється в першу чергу специфікою такої особи як суб'єкта кримінального провадження, що потребує особливого ставлення з урахуванням фізичних та психологічних характеристик. Ознайомитись із визначенням неповнолітньої особи можна як за допомогою положень міжнародного, так і національного законодавства. Ст. 1 Конвенції про права дитини вказує, що дитиною можна вважати людську істоту до досягнення 18 років, якщо за застосуванням до даної особи законом, вона не досягає повноліття раніше [1]. Закон України «Про громадянство» ж визначає, що дитиною є особа віком до 18 років [3].

Актуальність розглядуваного питання зумовлена в першу чергу тим, що кримінальні правопорушення, що вчиняються неповнолітніми, займають одне з провідних місць серед кримінальних правопорушень, вчинених особами різних вікових категорій. Так, відповідно до статистики, що розміщена на сайті Офісу Генерального прокурора, лише за січень-березень 2023 року вже було вчинено 1657 кримінальних правопорушень неповнолітніми або за їх участю, з яких